The field evaluation at H. Manto Street 11

In 2009 the MLIM conducted an evaluation (10 test pits, a total of 53 m^2) at H. Manto Street 11 in Klaipėda in search of the locations of the buildings that stood on H. Manto (formerly Liepojos) Street before the war. Fragments of the foundations of two prewar buildings were found during the evaluation (Fig. 1). Some of the test pits contained a cultural layer about 30 cm thick and dating to the second half of the 18th–19th century. (Fig. 2).

KRETINGA

Asta Adomaitytė

Tyrinėjimai Rotušės aikštėje, paminklo J. K. Chodkevičiui vietoje

2009 m. gegužės mėnesį Kretingos miesto savivaldybės užsakymu KM atliko archeologinius tyrinėjimus Kretingos senamiestyje (A1821), Rotušės aikštės Š dalyje, planuojamo statyti paminklo Kretingos miesto, vienuolyno ir bažnyčios įkūrėjui Jonui Karoliui Chodkevičiui vietoje. Čia iškastas 3 m^2 ploto šurfas. Papildomi žemės kasimo darbai iki 60 cm gylio atlikti 3,45 m^2 plote, visiškai atidengiant išlikusius mūro pamatų likučius.

Tirtas plotas yra Rotušės aikštės Š dalyje, dabartinio skvero P pakraštyje (žemės sklypo kadastrinis 5634/0008:747). Ankstesnė paminklo statybos vieta pateko į 1987 m. ištirto ploto 9 V dalį. PRI Klaipėdos skyriaus archeologai J. Genys ir R. Sprainaitis ištirtą kultūrinį sluoksnį datavo XVII a. pradžia – XVIII a. (*ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 129–131). Kultūrinis sluoksnis vidutiniškai buvo 1 m storio, tačiau vietomis (duobėse) siekė iki 2,5 m. Kretingos miesto bendruomenės siūlymu J. K. Chodkevičiaus paminklo vieta nukelta toliau į Š, už anksčiau paminklo statybai suformuotos aikštelės.

Paminklo pamatams skirtas plotas ištirtas iki įžemio – šviesaus priemolio, kuris pasiektas 1,25 m (šurfo R dalyje) – 1,45 m (šurfo V dalyje – duobės vietoje) gylyje, matuojant gylį ties ploto P siena. Ploto R dalyje susidurta su XVII–XVIII a. užstatymo liekanomis. Š–P kryptimi orientuoti pamatai, krauti 3 aukštais iš moliu rištų lauko riedulių, fiksuoti 38–96 cm gylyje. Pamato plotis vietomis siekė iki 62 cm. Likusioje ploto dalyje susidurta su kultūriniu sluoksniu, kurio storis siekė apie 80 cm ploto R dalyje – 1,1 m ploto V dalyje, duobės vietoje. Kultūrinis sluoksnis būdingas pastatui, kurio viduje buvo išplūkta šviesaus molio asla, po kiekvieno gaisro atnaujinama užpilant naują molio sluoksnį. Kultūriniame sluoksnyje rasta statybinės keramikos liekanų – plytų nuolaužų su pirštų braukų pėdsakais, pavienių plokščiųjų ir olandiškų čerpių fragmentų, buitinės žiestinės keramikos šukių. Sluoksnis permaišytas vykdant pastato perstatymo darbus.

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu surinkta radinių kolekcija leidžia ištirtą kultūrinį sluoksnį datuoti XVII–XVIII a.

Archeologinio žvalgymo metu palei šurfo Š pakraštį papildomai iki 60 cm gylio nukastas 3,45 m^2 plotas, kuriame 30–50 cm gylyje susidurta su XIX a. užstatymo liekanomis. R–V kryptimi orientuoti pamatai krauti iš lauko riedulių, rištų kalkiniu žvyro skiediniu. Jie prasideda 68 cm nuo šurfo Š sienelės. Pamato plotis vietomis siekė 65 cm. Surinkti radiniai

(profilinės plytos fragmentas, plytų dekoratyvinių siūlių iš cementinio skiedinio fragmentai, langų lankstai, vėlyvos buitinės keramikos fragmentai) patvirtina preliminarų atidengtų pamatų datavimą.

The field evaluation at the site of the J. K. Chodkevičius monument in Rotušės Square

In 2009, KM conducted an evaluation in the N part of Rotušės Square in Kretinga Old Town at the planned site of a monument to Jonas Karolis Chodkevičius, the founder of Kretinga, a monastery and a church. A 3 m^2 test pit was excavated and 3.45 m^2 observed in digging to a depth of 60 cm. At the evaluation site, a 1.25–1.45 m thick cultural layer with the remains of 17th–18th-century development was discovered. The layer contained the remains of structural ceramics: brick fragments with traces of frogs made with fingers, fragments of various flat and Dutch roof tiles, and sherds of thrown household ceramics.

LUOKĖ

Vilnius Morkūnas,
Bronius Dakanis

Luokės senamiesčio tyrimai

Vykdant UAB „Banduva“ 2009 m. parengtą projektą „0,4 kV oro linijos L–200 keitimas į kabelines linijas nuo KTL–403“, ISS atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus į Š ir R nuo anksčiau nustatytos Luokės (Telšių r., Luokės sen.) senamiesčio teritorijos (A1389).

Spėjama, jog Luokė kelių, vedusių iš Tilžės Viekšnių link ir iš Šiaulių pajūrio link, sankryžoje kūrėsi XIV a. Šio amžiaus pabaigoje – XV a. pradžioje jau buvo Luokės dvaras ir valsčius. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto nurodymu, 1416–1417 m. pastatyta pirmoji Visų Šventųjų bažnyčia (viena iš pirmųjų katalikų bažnyčių Žemaitijoje), įkurta parapija ir suformuotas vyskupo dvaras. Pirmasis Žemaičių vyskupas Motiejus, žemaičiams sukilus prieš katalikus kunigus ir Vytautui patarus, net savo rezidenciją buvo perkėlęs iš Medininkų į Luokę, kaip vieną didžiausių ir svarbiausių Žemaitijos centrų. 1587 m. Luokė tapo vienu iš trijų Žemaitijos dekanatų centru. Luokės bažnyčia atstatyta XVI a. I pusėje (sudegusi 1766 m., 1774 m. atstatyta; dabartinė perstatyta 1821 m.) Luokė keliskart nukentėjo per gaisrus; žinoma, kad miestelis degė 1786 m. ir vėliau, 1887, 1911 bei 1934 m. XVI a. Luokėje buvo leidžiama rengti turgus ir prekymečius (turgus veikė jau nuo XV a. pabaigos), turgaus ir prekymečių (4 per metus) privilegija suteikta 1790 m. Pirkliai į Luokę suvažiuodavo iš Kėdainių, Tilžės ir kitų aplinkinių Žemaitijos miestelių. Nurodoma, jog 1638 m. Luokėje gyveno 9 profesijų amatininkai, jie turėjo savo svorio vienetą – Luokės matą. Istoriniuose šaltiniuose iki 1526 m. Luokė vadinama miesteliu, kai kuriuose nuo 1471 m. – ir miestu (1650 m. Luokė jau turėjo miesto statusą). To meto Luokėje gyveno daug žmonių – 1638 m. net 816 (vėliau, XVII–XVIII a., vidutiniškai jau tik 200–300; tik 1841 m. – 539, o 1897 m. – 1726, ir tokio skaičiaus vėliau niekada nepasiekė). Ji klestėjo iki XVII a. vidurio karų su švedais. 1421–1842 m. Luokė priklausė Žemaičių vyskupams. Nuo 1775 m. Luokę valdė Andrius Oginskis, kurį valdyti už nuopelnus paskyrė Respublikos seimas. Be abejo, Luokės įkūrimui